

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 5.12.2007
COM(2007) 764 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**СТРАТЕГИЯ ЗА ПО-СИЛНА И ПО-КОНКУРЕНТОСПОСОБНА ЕВРОПЕЙСКА
ОТБРАНИТЕЛНА ПРОМИШЛЕНОСТ**

{SEC(2007) 1596}
{SEC(2007) 1597}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Стратегия за по-силна и ПО-конкурентоспособна европейска отбранителна ПРОМИШЛЕННОСТ

1. Увод

Годишният оборот на европейската отбранителна промишленост възлиза на 55 милиарда евро. Нейният дял се изчислява на около 30% от световното производство и в нея са заети над 300 000 души. Преди двадесет години реалният оборот и заетостта бяха почти два пъти по-високи. След края на „студената война“ отбранителните стратегии бяха преразгледани, европейските въоръжени сили бяха реорганизирани, а разходите за отбрана – намалени.

СOLIDната отбранителна технологична и промишлена база (ОТПБ) в Европа остава фундаменталната опора на Европейската политика за сигурност и отбрана (ЕПСО). ЕПСО има за цел да осигури на ЕС потенциал за автономни действия в отговор на международни кризи без да се засягат действията, предприемани от НАТО. ОТПБ създава потенциала, необходим не само за отбрана в глобален аспект, но също и за справяне с новите предизвикателства в областта на сигурността. Само една конкурентоспособна ОТПБ може да осигури на Европа автономност, възможност и способност за международно сътрудничество в разработването и производството на отбранителна техника.

Европа има няколко компании, които са конкурентоспособни както на ниво ЕС, така и на глобално ниво, разполагащи с възможности на световно ниво в много пазарни сегменти. Нейната промишленост има също потенциала да осигурява всички възможности, необходими за посрещане на глобалните предизвикателства, както и сили с нужното висококачествено оборудване и системи, действащи от името на ЕС в цял свят. Една от ключовите задачи е да бъдат ясно дефинирани възможностите, от които се нуждаят въоръжените сили на Европа, за да посрещат тези предизвикателства, като съвместно с Военния комитет на ЕС, Европейската агенция по отбрана (ЕАО) разработва План за развитие на способностите, който да идентифицира приоритетите при потребностите от потенциал и развитие.

Отбранителният сектор е сектор на високоинтензивни технологии, чиято върхова научноизследователска и развойна дейност се разпространява и в други области. Отбраната е свързана с електрониката, информационните и комуникационните технологии, транспорта, биотехнологиите и нанотехнологиите. Заедно тези индустрии представляват източник на възможности, иновации и ноу-хау, които стимулират развитието и растежа на цялата икономика.

Освен това много нови технологии, разработени за целите на отбраната, са се превърнали в двигатели на растежа в граждански сектори, като глобалното позициониране, интернет и наблюдението на земята. Това все повече се превръща в двупосочен процес, тъй като гражданските сектори допринасят за отбраната (например чрез разработването на софтуер). Нарастващото взаимно стимулиране е важно за Лисабонската стратегия на Европа за растеж и работни места.

Става все по-трудно обаче този сектор да бъде дефиниран, тъй като границите между отбрана, сигурност и граждански технологии (например електроника, телекомуникации) започват да губят своите очертания. Мироопазващите/миротворческите мисии и въздействието на тероризма доведоха до размиване на разграничителните линии между вътрешна и външна сигурност, а също и до необходимост от по-добро координиране между двете сфери на политика.

Има обаче ясни признаци, че развитието на отбранителната промишленост на Европа се задържа от неадекватна политика и законова рамка. Една неотдавнашна публикация на Европейския парламент¹ показва високата цена на „не-Европа“ под формата на различни национални регламенти, процедури за лицензиране, списъци за контрол върху експорта, липса на обмен на информация и др. Това създава бюрокрация, дублиране, възпрепятства иновациите, повишава цените и вреди на конкурентоспособността.

Настоящото съобщение представя „Стратегия за по-силна и по-конкурентоспособна европейска отбранителна промишленост“. Тя признава специалната същност на промишлеността и нейната уникална връзка с правителствата, но настоява, че още много може да бъде направено, за да бъде реализиран нейният пълен потенциал, което да гарантира, че тя оправдава средствата си пред държавите-членки и по един ефикасен и ефективен начин осигурява необходимия потенциал за ЕПСО.

2. РАЗВИТИЕ НА ПАЗАРА НА ОТБРАНИТЕЛНАТА ПРОМИШЛЕННОСТ

Правителствата доминират сектора като изпълняват разнообразни функции – на регулаторни органи, собственици, акционери, притежаващи контролен пакет акции, спонсори на научноизследователската дейност и на основни клиенти. И много други страни обаче имат участие в определянето на политическата и регулаторната рамка, в която трябва да функционира промишлеността. Политиките за отбрана и сигурност се определят от Европейския съюз, НАТО и отделните държави-членки. Регулаторната рамка се дефинира от изискванията на Договора, на политиките на Общността и на държавите-членки. ЕАО, в която държавите-членки и Комисията работят съвместно, има за цел да подкрепя Съвета и ЕПСО в усилията им да подобряват отбранителните способности на Европа и да усъвършенстват европейската ОТПБ.

¹ „Цената на не-Европа в областта на сигурността и отбраната“.

2.1. Финансови условия

Националните бюджети за отбрана са основният определящ фактор за перспективите на отбранителната промишленост. Тези бюджети отразяват националните политики и приоритети, а през последните 20 години след края на „студената война“ (като „дивидент от мира“) те са намалели наполовина (от 3,5% от БВП през осемдесетте години на миналия век до средна настояща стойност от 1,75%), което е довело до намаляване на оборота и заетостта. Според ЕАО², **няма вероятност общите разходи за отбрана в Европа да нараснат**. Инвестициите в научноизследователската дейност и технологии, разработване и обществени поръчки представляват много по-малък процент от общия бюджет за отбрана на Европа, отколкото този на Съединените щати. В същото време **разходите за отбранителна техника са нараснали, а въоръжените сили са реструктурирани, което прави необходимостта от усъвършенстване на конкурентоспособността и разходната ефективност още по-значима**.

Докато в миналото само някои държави-членки можеха да си позволят да поддържат мащабна отбранителна технологична и промишлена база, националните бюджети за отбрана вече не могат самостоятелно да финансират развитието на цялата гама от най-висококачествени продукти и все по-рядко се изготвят национални програми за отбрана.

Намаляването на разходите за отбрана в Европа е оказало ефект и върху инвестициите в научноизследователската дейност и технологиите. Въпреки че бюджетът за отбрана на САЩ е около два пъти по-голям от този на всички европейски бюджети за отбрана взети заедно, цели 35% от общия си бюджет са отделени за инвестиции в сравнение с едва 20% в Европа, като САЩ изразходват шест пъти повече средства от Европа за научноизследователска и развойна дейност в областта на отбраната. Освен това инвестициите в научноизследователска и развойна дейност в Европа имат фрагментарен характер, което води до дублиране и ,разхищаване на ценни ресурси.

2.2. Фрагментираност на пазара

Въпреки че производството на отбранителна продукция е концентрирано в шест държави-членки (Германия, Испания, Франция, Италия, Швеция и Обединеното кралство), компании, произвеждащи спомагателно оборудване и системи, има в цяла Европа. Независимо от това, държавите-членки изразходват на вътрешния си пазар почти 85% от своя бюджет за военна техника.

Европейските правителства отдават ясно **предпочитание на собствените си национални отбранителни промишлености** не само с цел да запазят работните места и да насърчат инвестициите, но също и за да гарантират сигурността на доставките и информацията. Държавите-членки нямат желание да приемат състояние на взаимна зависимост. В резултат на това, производителите от други държави-членки има само ограничен или никакъв достъп до вътрешните пазари на отбранителна продукция. Това води до голямо дублиране, което се изразява в общо 89 различни оръжейни програми в ЕС в сравнение със само 27 в САЩ.

² Дългосрочна визия – една перспектива за промишлеността, одобрена от Управителния съвет на ЕАО през септември 2006 г.

Освен това, член 296 позволява на държавите-членки да бъдат освободени от правилата на вътрешния пазар поради причини, свързани с националната сигурност. По-конкретно, държавите-членки не са задължени да предоставят информация, чието разкриване считат за противоречащо на основните им интереси за сигурност и вземат мерки, свързани с „производството на или търговията с оръжия, муниции и военни материали“, необходими за защитата на основните интереси на тяхната сигурност. Такива мерки обаче нямат право „да оказват негативно влияние върху условията на конкуренция на общия пазар по отношение на продукти, които не са предназначени специално за военни цели“.

Вътрешните пазари на стоки на отбранителната промишленост в Европа са фрагментирани поради:

- Прекомерно използване на член 296 от страна на държавите-членки с **цел освобождаване на договори за отбранителна продукция от правилата за доставка на ЕС**, въпреки че Съдът е заявил, че прилагането на освобождаване следва да бъде ограничено до изключителни, ясно дефинирани и индивидуално обосновани случаи.
- Национални системи за **контрол на трансферите на отбранителна техника** на територията на ЕС, които не правят разлика между износ в трети държави и трансфери между държавите-членки. Това води до излишна бюрокрация, костваща на бизнеса над 400 милиона евро годишно. Подобни високи разходи допълнително ограничават пазарните възможности за конкурентните подизпълнители в лицето на МСП в други държави-членки.
- Законодателство за **контрол върху стратегически активи на отбранителната промишленост**, което някои държави членки са усъвършенствали през последните години (например Обединеното кралство през 2002 г.; Германия през 2004 г. и Франция през 2005) и което често не взема под внимание европейското измерение.
- Редки и *ad-hoc* случаи на сътрудничество и координация между държави-членки във връзка с дефинирането на изисквания, научноизследователска и развойна дейност или общи производствени програми. Резултатът от определянето на **изискванията към отбраната** от национална гледна точка допълнително се влошава от прилагането на нехармонизирани **стандарти**, които възпрепятстват сътрудничеството в научноизследователските, развойните и производствените програми.
- Изкривяването, породено от **изискванията за компенсация** (поръчки за компенсация), много от които държавите-членки продължават да прилагат във връзка с обществените поръчки в отбраната. Въпреки че често се приема, че те помагат за поддържането на разходите за отбрана и до известна степен отразяват слабостите в сегашната структура на европейската отбранителна промишленост и пазари, има опасност купувашите държави да бъдат заинтересовани по-слабо от конкурентоспособността на продукта, отколкото от привлекателността на предложените компенсации.

2.3. Външни пазари

Европейските правителства не са ограничени в своя избор на търговски партньори в областта на отбраната. Това означава, че въпреки ясното предпочитание към вътрешните партньори, значителна част от отбранителната техника на Европа се внася, и то по-конкретно от САЩ. Въпреки че повечето европейски пазари са отворени за производители от САЩ, европейските производители често срещат пречки, когато се опитват да изнасят своята отбранителна продукция за САЩ. Това затруднява европейските отбранителни индустрии в разпределянето на разходите и поддържането и развитието на техния експертен опит в проектирането.

2.4. Заключение

Подобряването на дългосрочната конкурентоспособност е от ключово значение за европейската отбранителна промишленост и за амбициите на Европа в областта на сигурността и отбраната. По-нататъшната промишлена адаптация следва да бъде насочена към по-тясна специализация, водеща до по-интегрирана верига за доставки и конкурентоспособна европейска ОТПБ.

Досега адаптацията на отбранителната промишленост се осъществяваше главно на национално ниво. Въпреки че в рамките на ЕС е имало няколко успешни трансгранични сливания, по-голямата част от европейското сътрудничество се е осъществявало под формата на съвместни програми или предприятия, които имат ограничено влияние върху подобряването на конкурентоспособността. Това е забавило консолидацията, специализацията, модернизацията и преструктурирането на европейската отбранителна промишленост и е ограничило освобождаването на капитал, който да бъде използван по-продуктивно в други сектори на икономиката.

Тъй като промишлеността продължава да се адаптира към редките случаи на нови отбранителни програми и относително ниските разходи за научни изследвания и инвестиции, ще се повишат разходите за поддържане на производствения капацитет и, което от стратегическа гледна точка е по-важно, научноизследователските бази в Европа. В търсене на по-добра възвръщаемост на инвестициите капиталът вече мигрира към САЩ и други държави.

Този подход не може да бъде прилаган повече, ако Европа желае да запази жизнеспособна и солидна ОТПБ. Поради липсата на промени в своите политики европейската промишленост рискува да се превърне в маргинален участник на пазара, снабдявайки предимно главни контрагенти извън Европа и застрашавайки по този начин промишлените капацитети автономно да развиват потенциала, необходим на ЕПСО.

Необходима е динамична стратегия, която да подобри съществуващия разединен подход към отбранителната промишленост. Стратегия, която да повиши конкурентоспособността на отбранителната промишленост, да я подготви за бъдещите предизвикателства, да насърчава нейния капацитет за иновации, да запазва и създава по-висококачествени работни места и да развива допълнително настоящите ѝ силни страни.

3. МЕРКИ НА ПОЛИТИКАТА ЗА УКРЕПВАНЕ НА ПАЗАРА НА ЕВРОПЕЙСКАТА ОТБРАНИТЕЛНА ПРОМИШЛЕННОСТ

В тази глава се представя **широк спектър от мерки на политика**, върху които Комисията ще продължи да работи задълбочено и ефективно със своите партньори и по-конкретно ЕАО, за да гарантира най-добри резултати. Тези мерки имат за цел да подобрят цялостната координация, да укрепят вътрешния пазар на отбранителна продукция и да подпомогнат необходимия процес на приспособяване и модернизация в Европа.

3.1. Политики за подобряване на функционирането на вътрешния пазар на отбранителна продукция

3.1.1. Ново законодателство

Приоритет за Комисията има подобряването на функционирането на вътрешния пазар на отбранителна продукция. Ето защо настоящото съобщение се придружава от предложение за директива за трансферите на отбранителни стоки вътре в ЕС и предложение за директива за обществени поръчки в отбраната. Целта на тези две предложения е да се допринесе за постепенното създаване на Европейски пазар на отбранителна техника (ЕПОТ), където установени в една държава-членка доставчици могат да обслужват без ограничения всички държави-членки. Тези предложения създават същностна рамка за развитието на една по-конкурентоспособна и по-мощна отбранителна промишленост и трябва да бъдат реализирани във възможно най-кратки срокове.

Предложението за **директива за трансферите на отбранителни стоки вътре в ЕС** ще улесни тези трансфери, като елиминира излишната бюрокрация. Правителствата в ЕС, които се снабдяват от доставчици, базирани в друга държава-членка, ще бъдат облагодетелствани от подобряване на сигурността на доставките. Чрез значителното намаляване на разходите за кандидатстване за лицензи и чрез разрешаване на системните интегратори да откриват свои вериги за доставка при по-предвидими условия, новите правила ще увеличат възможностите за конкурентоспособните малки и средни предприятия (МСП) да доставят компоненти или подсистеми, допринасяйки по този начин за динамиката на европейския пазар.

Предложената **директива за обществени поръчки в отбраната** ще повиши откритостта и конкурентоспособността на отбранителните пазар в ЕС, вземайки под внимание характерни черти като сигурност на доставките и сигурност на информацията. Тя ще намали регулаторната разпокъсаност в тази сфера. Ще увеличи конкуренцията и прозрачността и ще помогне на МСП да открият и кандидатстват за поръчки за подизпълнители. Посредством създаването на нови правила, приложими към обществените поръчки за оръжия, муниции и военни материали, както и към определени чувствителни невоенни средства за сигурност, тази инициатива би следвало допълнително да ограничи прилагането на член 296 до изключителни случаи, както е посочено от Съда на Европейските общности, и да допълни предишните мерки, взети от Комисията³ и ЕАО за насърчаване на по-голяма отвореност на отбранителните пазари.

³ COM(2006) 779.

3.1.2. . Други мерки

Функционирането на ЕПОТ може да бъде допълнително подоброено чрез свеждане до минимум на други **пречки пред интеграцията на пазара на отбранителната промишленост**.

Комисията ще **стимулира прилагането на общи стандарти** с цел да бъде улеснено отварянето на пазарите за отбранителна продукция. Комисията е обединила заинтересовани страни за разработване на „Наръчник за стандартизация в отбраната“ и работи с ЕАО за насърчаване на неговото използване. **Тя призовава държавите-членки да използват пълноценно Наръчника при техните обществени поръчки в областта на отбраната.**

Ефективността на новата директива за трансферите вътре в ЕС и директивата за обществени поръчки в областта на отбраната ще бъде повишена благодарение на **по-голямото взаимно доверие между държавите-членки**. За тази цел е необходим общ режим от подходящи гаранции, подкрепени от възможности за проверка както по отношение на финансирането на технологиите, така и по отношение на доставката. Подобен режим за стабилна сигурност на доставките и индустриалната информация може да се изгражда постепенно, като се започне с онези държави-членки, които вече са готови да приемат взаимната зависимост, но като се работи за включване на всички държави-членки в тази схема. През 2008 г. Комисията ще започне да **изследва, в тясно сътрудничество с държавите-членки, възможностите за система за сигурност на информацията в ЕС**, която ще позволи обмен на чувствителна информация между държавите-членки и европейските компании. Тази дейност ще обърне внимание на потенциалния обхват, съдържанието и формата на една такава система.

Настоящата **разпокъсаност на националното законодателство относно контрола на стратегическите отбранителни активи** възпрепятства консолидацията, отстраняването на дублирането и развитието на по-ефективни производства. В бъдеще тя би могла да се окаже неподходяща при **обезпечаването на контрола на активите в една по-европейски ориентирана верига за доставки**. Има ясно изразена необходимост от установяване на баланс между свободата на инвестициите и защитата на интересите на сигурността по отношение на контрола на материалите и другите активи, считани за основни. През 2008 г. Комисията ще започне **проучване, което да определи как може да бъде осъществяван контрол върху активите в бъдеще**, за да се гарантира конкурентоспособността на доставките на европейско ниво. То ще обхване различни възможности, с които Европа разполага, за да поддържа основните си интереси в сферата на отбраната и сигурността.

Комисията ще продължи да прилага, при необходимост, съответните разпоредби на Договора и правните инструменти, с които разполага, за да **гарантира лоялна конкуренция** за стоките на отбранителната промишленост и да избегне изкривявания на конкуренцията на невоенните пазари.

- От икономическа гледна точка, всички **компенсации** изкривяват функционирането на пазарите и възпрепятстват интеграцията на пазарите на отбранителна продукция в Европа. Крайната цел следователно е да бъдат създадени пазарни условия и структура на европейската ОТПБ, където тази практика вече няма да бъде необходима, като се вземат мерки да не бъде засегната конкурентната позиция на европейските предприятия в сравнение с доставчици от трети държави.

- Прогресивното отваряне на пазара заедно с подобрена сигурност на доставките между държавите-членки и подходящи правила за обществените поръчки, приложими в целия ЕС, ще повишат прозрачността и следва да намалят необходимостта от прилагане на член 296. Независимо от това, в контекста на създаването на отворени пазари, става все **по-важно обезпечаването на равнопоставеност**. Следователно, за да се постигне необходимото взаимно доверие, помощите за отбранителните промишлености следва да станат напълно прозрачни.

3.2. Политики за подобряване на цялостната координация

Държавите-членки трябва да носят своите отговорности, за да осигурят заедно необходимите промишлени и технологични инструменти на ЕПСО. Въпреки че военният потенциал е въпрос, решаван от държавите-членки, те трябва да се стремят към най-доброто ниво на изпълнение чрез обмен и обединяване на ресурсите на европейските граждански и военни програми, използвайки технологии за многостранна употреба и общи стандарти, позволяващи по-рентабилни решения.

3.2.1. Обединение на търсенето

Следователно съществува необходимост **от постоянен обмен на идеи относно планирането и инвестициите в отбраната**. Това предполага, че държавите-членки трябва да бъдат по-открити една към друга и да имат желание да се концентрират върху по-малко дейности, отколкото понастоящем, в центрове за най-модерни технологии, които трябва да възникнат в резултат на процес, чийто основен двигател е пазарът. Предвид големите времеви рамки за научноизследователска и развойна дейност, срокът на годност на продукта и подобренията по време на експлоатация в сферата на отбраната, **първата необходима стъпка** към координиране на търсенето е **уеднаквяването на сроковете за обществени поръчки от страна на държавите-членки**. В момента ЕАО работи върху начините за справяне с този проблем. Освен това, осигуряването на взаимна откритост между държавите-членки по отношение на тяхното средно- до дългосрочно планиране в отбраната би създавало възможности за идентифициране на съвместни инвестиционни проекти, обединяване при закупуване на дял и кохерентна функционална специализация. ЕАО вече е започнала да **събира информация относно разходите за отбрана на държавите-членки с цел да създаде повече възможности за координация на инвестициите и обединение на търсенето**. Това развитие би довело и до дефинирането на такива програми за европейско сътрудничество като тези, осъществявани понастоящем от Организацията за сътрудничество в областта на въоръженията (OCCAR).

3.2.2. Обединение на инвестициите в научноизследователската и развойна дейност

Днес Европа изразходва по-малко от 5% от бюджетите за отбрана на своите правителства за научноизследователска и развойна дейност⁴. Ако бъде **увеличен дялът на разходите за научноизследователска и развойна дейност в сферата на отбраната, това би подобрило конкурентоспособността** чрез стимулиране на иновационния потенциал на отбранителната промишленост на Европа. Същевременно е обосновано да се намират начини за **обединение на научноизследователска дейност и мрежови ресурси** на всички нива – политическо, промишлено и научно – в сферата на отбраната. Това е особено важно предвид въздействието на съвместната научноизследователска дейност върху последващата конвергенция на пазарите.

Научните изследователи в областта на отбраната разработват технологии, които често са сходни с техните граждански аналози на етапите преди разработката на специфични приложения. За да бъде избегнато излишно дублиране и като се вземат предвид изискванията и приоритетите на политиките за гражданска сигурност и отбрана, които могат да се различават, би било полезно систематично да бъдат идентифицирани **съвместните дейности между научноизследователските програми**, например, между научноизследователска програма за сигурност на РП7 и свързаните с отбраната научноизследователски дейности, предвидени или координирани от ЕАО.

В допълнение към това, през септември 2007 г. бе открит **Европейски форум за изследвания и иновации в сферата на сигурността (ЕФИИСС)**. През 2009 г. той ще представи програма за съвместни научни изследвания в областта на сигурността, осигуряваща насоки за планиране на научни изследвания в сферата на сигурността на европейско и на национално ниво. Също така ЕФИИСС ще засили и публично-частния диалог в областта на европейските научни изследвания относно сигурността и ще увеличи прозрачността и координацията между различните действащи програми и инициативи.

3.2.3. Укрепване на позицията на МСП

Действията, посочени в точка 3.1.1, **сами по себе си ще укрепят позицията на МСП**. Въведени са също конкретни разпоредби, които да насърчат участието на МСП в Седмата рамкова програма за научноизследователска дейност в областта на сигурността, както и чрез инициативата „Научни изследвания в полза на МСП“, включително повишаване на максималната ставка за възстановяване на разходите на МСП от 50% на 75% и въвеждане на опростени правила за участие. За да подпомогне МСП в откриването и използването на пазарни възможности, **ЕАО разработи Кодекс на най-добрите практики във веригата на доставки (КНПВД)** и „е-портал“ като допълнение към Етичния кодекс относно обществените поръчки⁵. Комисията ще следи внимателно изпълнението на КНПВД на ЕАО, както и на директивата за обществените поръчки след нейното приемане.

⁴ 9 милиарда евро от общ бюджет от 193 милиарда евро през 2005 г. за ЕС-24.

⁵ <http://www.eda.europa.eu/ebbweb/>

3.3. Придружаващи политики

Мерките, изложени по-горе, ще допринесат за конкурентоспособността на европейската отбранителна промишленост, което ще доведе до засилване на сътрудничеството, специализацията и иновациите. По-конкурентните пазари ще доведат до появата на по-силни компании, създаващи нови висококачествени работни места.

3.3.1. Разработване на чуждестранни пазари

Една силна и конкурентноспособна европейска отбранителна промишленост следва да се възползва от **икономическите възможности извън ЕС**. Като се отбелязва възможното въздействие на различните национални политики за износ, по-големите продажби на пазари на трети държави биха повишили рентабилността и инвестиционната възвръщаемост в научноизследователската дейност, производствените бази и човешкия капитал. В момента европейската отбранителна промишленост на практика не участва в доставките за пазара на САЩ освен чрез бази в САЩ поради разпоредбите, опазващи националната сигурност, разпоредби за отбраната като „Купувайте американското“ и други мерки. По този начин за **европейската отбранителна промишленост е трудно да се възползва от икономическите възможности в САЩ**, докато, от друга страна, компаниите от САЩ имат по-лесен достъп до европейските пазари.

За да може Европа да подобри своя достъп до пазара на САЩ, е важно да се **гарантира, че европейската отбранителна промишленост е способна да се съревновава със своите конкуренти в САЩ по отношение на иновациите и качеството**. Един по-европейски подход към сътрудничеството на местна почва е първата стъпка към намаляването на европейската технологична зависимост. Съвместните действия за **идентифициране и развитие на ключови технологии и индустриален потенциал и тяхното обезпечаване** за ЕС по-конкретно биха повишили в значителна степен доверието и биха намалили тежестта на ограниченията на ITAR (Международни правила за търговия с оръжие).

Значението на пазара на САЩ не следва да отклонява вниманието от потенциалните нови предизвикателства и възможности, произтичащи от бързо възникващите икономики и потенциалната повторна поява на други основни конкуренти. За да се гарантира, че европейските дружества ще бъдат облагодетелствани от тези икономически възможности, функционирайки в рамките на Европейския етичен кодекс за износ на оръжие, неотдавна **Комисията представи подновена стратегия за достъп до пазарите на възникващите икономики**⁶. Съгласно тази инициатива Комисията ще обърне внимание на основните бариери пред пазарите на отбранителна продукция в чужбина, идентифицирани в базата данни за достъп до пазара.

⁶ COM(2007) 183.

3.3.2. *Управление на промяната*

Прогнозирането и управлението на промените и реструктурирането представляват неразделна част от промишлената политика. Въпреки че една промишленост, която успешно се справя с пазарните предизвикателства, създава нови възможности и ползи, все още може да съществуват **разходи за приспособяване, включително и загуба на работни места в определени региони и/или категории работници.**

Потенциалните икономически и социални последици от допълнителната пазарна интеграция в сектора на отбраната следва да бъдат обект на активен социален диалог, улесняващ управлението на промяната и реструктурирането. Някои от реформите, приети съгласно Плана за действие за държавна помощ от 2005 г., засягащ между другото регионалните помощи и помощите за обучение, могат също да спомогнат за прогнозирането и справянето със структурните промени, както и структурните фондове и по-специално Европейският социален фонд.

3.3.3 *Подобряване на управлението на пазара на европейската отбранителна промишленост*

Създаването на **ЕАО** потвърди намерението на Европа да предложи ефективна рамка за насърчаване и подобряване на сътрудничеството в сферата на въоръженията и развитието на отбранителния потенциал.

Членството на Комисията в Управителния съвет на ЕАО е признание за нейната роля в тази деликатна сфера и осигурява солидна основа за координация на различните действия. В допълнение към това, ЕАО и Комисията споделят една обща диагноза: ЕС се нуждае от конкурентоспособна отбранителна промишленост, която от своя страна се нуждае от европейски пазар.

Пълният потенциал на ЕС може да бъде използван единствено ако съществува ефективно сътрудничество между всички заинтересовани страни. Решението е в един структуриран диалог с компетентните органи на държавите-членки, в рамките на втория стълб на ЕС и ЕАО, в рамките на съществуващото разпределение на компетентностите, за да бъде оптимизирано взаимодействието между всички аспекти на политиката, засягащи конкурентоспособността на отбранителната промишленост.

В това отношение ЕС следва да **разполага** с подходящ механизъм на европейско равнище за реагиране на **предизвикателствата и ключовите проблеми на сигурността и отбраната, включително промишлената конкурентоспособност, като отчита съществуващия национален експертен опит (напр. на мозъчните тръстове).** Комисията ще потърси най-добрите средства за постигане на това заедно с всички заинтересовани страни.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настъпи моментът за предприемане на енергични действия за подобряване на конкурентоспособността на европейските отбранителни индустрии. С други думи, ако не променим сегашния курс, европейските граждани ще продължат да плащат твърде много и да получават твърде малко по отношение на своята отбрана и сигурност, а отбранителната промишленост на Европа ще загуби своята конкурентоспособност.

Представената в настоящото съобщение стратегия ще създаде по-добри условия за отбранителната промишленост на Европа, за да се подготви за бъдещите предизвикателства чрез усъвършенстване на нейната конкурентоспособност, насърчаване на иновациите и подобряване на съществуващите силни страни, създавайки един по-справедлив пазар и запазвайки и откривайки висококачествени работни места. Тази стратегия има за цел да гарантира, че отбранителната промишленост на Европа може да осигури най-добрите възможности за ЕПСО.

Държавите-членки, ЕАО и Комисията трябва да предприемат необходимите действия както на индивидуално, така и на колективно ниво, за да насърчават координацията на една всеобхватна политика за укрепване на вътрешния пазар на европейската отбранителна промишленост. Настоящото съобщение очертава приноса на Комисията към тази съвместна цел.